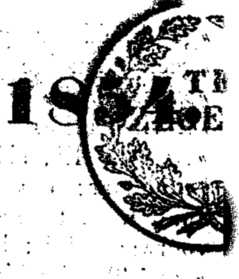
N°. 383. 1854.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van een tot zes regels . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

VRIJDAG 18 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beursteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet, Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

Verslag over het Onderwijs.

I.

Bij de aanstaande wettelijke regeling van het onderwijs is het van uitnemend belang de beginselen te leeren kennen, die ten aanzien van zulk een teeder en hoogstaangelegen onderwerp bij de Volksvertegenwoordiging heerschen. Men heeft bij herhaling gewild, dat van de zijde der Regering werd opengelegd, welke grondslagen bij die wettelijke regeling in aanmerking komen moesten, welke hare beschouwingen waren over den gang van het onderwijs. Het is ons evenwel niet zonder bedenking voorgekomen, dat de aard en de strekking eener toekomstige wet aangeduid werden, voor zij aan de goedkeuring der Staten-Generaal onderworpen wordt. Voor de Regering is het nuttig den geest te kennen van het oordeel der Volksvertegenwoordiging en dat oordeel moet den hoofdinhoud uitmaken van het Verslag der Commissie, in wier handen het jaarlijksch verslag omtrent den staat van het onderwijs wordt gesteld.

Uit dat oogpunt wenschen wij een vlugtig oog te slaan op het verslag, dat betrekkelijk het jaar 1852—1853 den 29 Julij ll. aan de Tweede Kamer is ...

De Commissie vangt aan met hare *algemeene beschouwingen* mede te deelen over het verslag; zij betreffen hoofdzakelijk den wensch der Tweede Kamer, die wij zoo even hebben aangeduid, dat de Regering, in plaats van uittreksels te geven uit velerlei rapporten van collegiën, ambtenaren en particulieren, een eigen oordeel, op grond van eigen onderzoek, uitspreke over den gang en den uitwendigen toestand van het onderwijs en aan de Staten-Generaal al die inlichtingen mededeele, die dezen zouden behoeven bij het vaststellen van wettelijke bepalingen voor het onderwijs. — Men scheen van *deze* Regering te hebben verwacht, dat aan dezen wensch zou worden voldaan, — immers, dat door haar *een anderen weg* zou zijn ingeslagen bij de zamenstelling van het verslag, 't welk jaarlijks, ingevolge art. 193 der Grondwet, aan de Staten-Generaal moet gegeven worden.» Het is opmerkelijk, dat ook in dit opzigt de Regering wederom heeft verklaard zich op dit punt geheel te vereenigen met de antwoorden door de Regering in vorige jaren gegeven, en bij gevolg de inwilliging van den wensch door vroegere commissiën geuit, deels niet doenlijk, deels niet wenschelijk te achten.» *Ook in dit opzigt* heeft zich dus de tegenovergestelde rigting niet gekenmerkt, in weerwil juist te dien aanzien eene gunstige verwachting bestond. Wij gelooven, dat *niet doenlijk is*, wat verlangd werd. *Een eigen oordeel* uit te brengen op *eigen* onderzoek gegrond, — te onderscheiden van een eigen oordeel, geput uit de mededeelingen van de collegiën en ambtenaren met het onderzoek en het toezigt belast, — het komt ons voor, dat zulks niet van de Regering kan geëischt worden. Zij moet berusten op een plaatselijk, geregeld en toch afwisselend onderzoek, door ambtenaren daartoe bepaaldelijk belast en buiten aanraking met de autoriteiten, die, op grond van wettelijke bepalingen, met het onafgebroken toezigt geroepen zijn. Zulk een maatregel is onder de tegenwoordige inrigting niet doenlijk, maar ook *niet wenschelijk*. Het grondwettig voorschrift spreekt van een *verslag* omtrent *den staat* der scholen. Zoo men een *beredeneerd* verslag verlangd over de *feiten*, die den toestand aangeven, gewis de Grondwet had zulks moeten bepalen, en dit lag dit niet in de bedoeling van het verslag. Men verlangt eene opgave van feiten, opdat de Volksvertegenwoordiging behoorlijk in staat zij te kunnen beoordeelen of de toestand van het wettelijk stelsel goed is en de uitkomsten van het wettelijk stelsel gunstig in overeenstemming zijn of wel de overtuiging, dat eener noodzakelijke wijziging. Van gelijken aard is het grondwettig voorschrift betreffende den staat van het armwezen. De Regering geeft eene omstandige opgave der *feiten*, als de hoofdstoffen of elementen voor het eigen oordeel der Tweede Kamer over de verrigtingen van het uitvoerend gezag zoowel als over de lotgevallen dezer gewigtige onderwerpen, die de regeling van het wetgevend gezag behoeven.

De Commissie heeft in de verklaring van de Regering berust, en toch eene openbaring der tegenovergestelde rigting willen zien, daarin, dat aan den wensch eener vervroegde inzending te gemoet gekomen is, en het tegenwoordig verslag drie maanden vroeger dan het vorige werd aangeboden; dat er inlichtingen gegeven zijn, op wier gemis de vorige Commissie opmerkzaam had gemaakt, en dat hier beschouwingen over hooger en lager onderwijs aangetroffen worden, die inderdaad dieper gaan, dan alleen over den materiëlen toestand der inrigtingen van onderwijs, gelijk deze uit statistieke tabellen kan gekend worden.

Wij ontveinzen het niet, dat ons die meerdere volledigheid in beschouwingen en inlichtingen, niet zoo zeer is in het oog gevallen, en dat vooral de diepte van het eigen oordeel over hooger en lager onderwijs door ons niet is opgemerkt, misschien wel, omdat zij door hare diepte voor ons onpeilbaar scheen. De roem over meerdere volledigheid schijnt betrekking te hebben vooral tot de behandeling der Hoogescholen, waarbij nu voor elke instelling afzonderlijk gehandeld werd over het onderwijs, het personeel van curatoren, hoogleeraren en studenten, de hulpmiddelen tot het onderwijs en gebouwen; terwijl vroeger de Universiteiten te Leiden, Utrecht en Groningen, ieder in één algemeen overzigt werden beschouwd.

De Commissie heeft evenwel het gewigt van hare taak, naar ons inzien, juist begrepen, nu zij in volkomen overeenstemming met onze zoo straks op den voorgrond gestelde beginselen, is te rade geworden, om te pogen eene trapsgewijze verbetering dezer Regerings-verslagen bevorderlijk te zijn, door eenige bedenkingen en opmerkingen in 't midden te brengen, wier toepassing langzamerhand het verschil van zienswijze zal kunnen doen verdwijnen, 't welk tot hiertoe, welligt in schijn, tusschen de Commissiën der Kamers en der Regering bestaan heeft. Uit datzelfde oogpunt blijven wij het wenschelijk achten, dat langs dien weg naar meerdere volkomenheid der jaarlijksche Regeringsverslagen wordt gestreefd, omdat die verslagen, als authentieke bouwstoffen voor statistiek en voor de geschiedenis onzer volksbeschaving, van groot gewigt moeten worden geacht, en zij een verhoogd gezag verkrijgen, wanneer de Staten-Generaal daaraan, zonder aanmerkingen, stilzwijgend of uitdrukkelijk hunne goedkeuring hechten.

In verband met *onze* vroegere beschouwingen over hetzelfde verslag, willen wij nagaan, wat de Commissie te dien aanzien heeft op te merken of in het midden te brengen, en daarbij ons gevoelen onpartijdig mededeelen.

Prof. Hofstede de Groot wijst in *de Morgenster* op *een gevaar, dat de Nederlandsche Hervormde Kerk bedreigt;* namelijk: *de geheele verandering van de betrekking tusschen de Synode en de Synodale commissie*, volgens het voorstel van Ds. Mounier te Amsterdam, behelzende: »Synode en Synodale commissie zullen één »worden. De Synodale commissie zal een deel der »Synode, eene commissie uit de Synode worden.» De Hoogleeraar wil, dat de kerkelijke dagbladpers deze zaak als eene levensvraag voor de Hervormde Kerk ter harte neme. De staatkundige bladen kunnen omtrent de door hem verkondigde beginselen niet onverschillig zijn. Voor ditmaal bepalen wij ons tot de overname van de volgende zinsneden:

»Onze tijd verlangt vrijheid; 't is een heerlijk teeken »van den ontwaakten geest, die niets kan, dan zoo »hij vrij en onbelemmerd zijne vleugels mag uitslaan. »Maar bij al de leerzuchtigheid en heerschzucht, hoovaardigheid, vrees en gebrekkigheid der menschen, »is onder menschelijke besturen voor ons geene vrijheid »op den duur mogelijk, dan waar veel tegenwigt, toezigt en over- en wederspraak plaats vindt. Sedert »Montesquieu's voortreffelijke aanwijzingen, dat in den »Staat, zal er vrijheid zijn, eene juiste afbakening tusschen de besturende, wetgevende en regterlijke magt »moet ingevoerd zijn, wordt dit algemeen erkend. In »het classieke land der vrijheid, Groot-Brittanie, is de »afscheiding der magten door gewoonten, wet en overtuiging juist bepaald en dit is de voorname waarborg »van Engelands vrijheid. Heeft zij geene plaats, dan »is er alleen een tijd lang vrijheid mogelijk; op den »duur ontstaat dwang. Want dan heeft men onder een »alvermogend, en dus despotiek bestuur. Wel meent »menigeen, dat dit bestuur niet despotiek is, zoo het »door velen, door eene vergadering, en niet door een »enkel persoon wordt uitgeoefend; doch dit is eene »dwaling. Is Keizer Nicolaas een despoot, dewijl hij »alle magten in zijn persoon alleen *vereenigt*: de volksvergadering in Frankrijk was zulks ook, tijdens de vroegere en latere republiek, toen zij, ééne Kamer uitmakende, almagtig over Frankrijk regeerde. Of, om »op kerkelijk gebied te komen, niet alleen een Paus »is despoot; ook een concilie, dat Pausen afzet en »eene hervorming van hoofd en leden noodig verklaart, kan zulk een despoot zijn, dat het een Johannes »Huss ten brandstapel doemt. Het kenmerk van despotisme zit dus niet in de eenheid des *persoons*, die »het oefent, maar in de eenheid der *magt*, die aan »één persoon of één ligchaam is toegekend.

»Tot dus verre is onder den nieuwen stand van zaken »(1816—1854), de Hervormde Kerk bewaard gebleven »voor despotisme, door de verdeeling der magten, door »het tegenwigt en toezigt, dat er bestond. Wat lagere »kerkbesturen deden, werd door hoogere gehandhaafd »of geschorst; wat de Synode wilde, moest door den »Minister (of de Regering) worden goedgekeurd. Maar »deze laatste waarborg is vervallen. Met de aanneming »van het nieuwe Algemeene Reglement in 1852 is »het Staatstoezigt op de Hervormde Kerk schier geheel »opgeheven, en de Synode overmagtig geworden: mij, »ik beken het gaarne en luide, te magtig; ik vrees, »dat zij, uit feilbare menschen zamengesteld, hoe welwillend en heilig van bedoeling ook, niet altijd hare »magt vrij en goed zal gebruiken, en gaarne had ik »een blijvend toezigt, eene andere Kamer, dan deze »ééne, of een uitvoerend hoofd, of iets, hoe dan ook, »nevens de Synode, waardoor de wankelbaarheid, overijling en andere gebrekkigheid van een ligchaam, »dat alle magt in zich vereenigt, kon worden te gemoet gekomen. Want, men merke het wel op, de »*Synode alleen* vereenigt de hoogste wetgevende regterlijke en besturende magt in zich.

»Iets van dien aard, dat naar tegenwigt zweemt, »bestaat evenwel nu nog in de Synodale Commissie. »Zij bereidt de reglementen en maatregelen der Synode »voor; zij voert de meeste er van uit; zij is, hoewel »aan de Synode *ondergeschikt*, toch door hare zamenstelling en werkzaamheid, eene soort van Tweede Kamer of ministerie van voorbereiding en uitvoering »*nevens* de Synode. Er bestaat dus eenig tegenwigt en »hieraan schrijf ik het mede toe, dat van Maart 1852 »tot nu toe de Hervormde kerk goed bestuurd is.»

ZESDE GELID.

De klokkenluider, »volbloed-April-beweger» scheen ingedut. De verkiezingen waren afgeloopen; de schrik heeft hem verlaten; de klepel ontviel hem voor eene wijle. Wat hij, tot aanbeveling van sommigen, had rondgebengeld, was verloren gegaan in den wind; wat hij ter bezwaddering van constitutionnele kandidaten had opgehamerd, liet geen echo na, en nu weeklaagt hij: »Zijn de verkiezingen naar mijn zin? In het geheel niet.» Wat te doen? Och, doodeenvoudig: »niet lang

„gekibbeld en gedongen en losgelaten en geweigerd, „geen ellendige politieke schagcherij, maar.... (let wel) „*onmiddellijke* ontbinding der Kamers, en, met het „April-manifest in de hand, een nieuw beroep op de „Natie!„ Ei, ei! Die raad is voor het Ministerie onbetaalbaar; dat het dien niet wat vroeger na den 13 Junij werd toegediend! Maar neen, het recept is maar voorwaardelijk; het strekt alleen voor het geval, dat de „papo-Thorbeckiaansche partij, door van Zuylen en Anemaet en Dullert en Huguenin en Hoynck van Papendrecht versterkt, met Antonelli de hand uitstrekken naar de teugels van het bewind over Nederland.„ Die eerwaarde klokkenluider, wat is hij regt innig bezorgd voor de toekomst van Nederland! Wat schijnt hij, van zijn „verheven standpunt„, de zaken goed te overzien! Welk een aandoenlijk verbond heeft hij van uit zijn toren gadeslagen tusschen Antonelli te Rome en Hoynck van Papendrecht te Rotterdam! Gillend roept hij uit: „de klove gaapt wijder dan ooit! en de lijnen der „versleten rigting„ zijn scherper dan vroeger getrokken.„ Eilieve, hoe en waar is u zulks gebleken? Uit de paar schampere uitdrukkingen, in hartstogtelijkheid gebezigd door den heer van Hall op eene kalme en waardige en zaakkundige interpellatie van den heer Thorbecke? Of is het u gebleken uit het goede aandeel, dat Thorbecke gehad heeft aan de verbetering, zooveel mogelijk, van het Indisch regerings-reglement, zóó dat de Minister van Koloniën telkens blijken gaf van prijs te stellen op de verbeteringen, juist van *dien* kant in overweging gegeven? Of is het u gebleken, toen de Min. van Justitie moest toegeven aan het argument, dat men in art. 104 van dat reglement een ongrondwettig privilegie voor den Gouverneur-Generaal in de wet wilde radiceren, en hij, Min. van Justitie, de grondwettige bedenking van den heer Thorbecke moest verdedigen tegen de uitlegging, in „milden zin„, van den heer van Rappard? Of is u die klove-verwijding soms gebleken daaruit, dat de Min. van Financiën, op de bedenking der leden, die in het eerste ontwerp een inbreuk op de scheepvaart-wetgeving zagen, het stelsel van het ontwerp zijns voorgangers vlak omkeert en reciprociteits-beding en differentieel stelsel laat varen, en daardoor het gewijzigd ontwerp aannemelijk heeft gemaakt?

Of hebt ge soms het oog naar het buitenland gevestigd en vindt ge een rustpunt te St. Petersburg, en een steunpunt misschien te Madrid, bij het Ministerie San Luis en de hertogin de Rianzares?

Welnu, dring dan toch zoo sterk niet aan op dat gapen der „klove„, en bedenk dat het altoos het onaangenaamste is, voor dengeen, die zich het eerst gereed moet maken tot dempen of overspringen.

Mogen wij ten slotte en voor heden nog ootmoedig onder uwe hooggeplaatste aandacht brengen wat „een stoute jongen„ zoo als gij het noemt (zeker een liberaal) in de Julij-aflevering van de *Maandelijksche Kronyk*, over dat *ontbindings*-proces, in verband tot de „*klove*„ en de ministeriële gedaante-verwisseling heeft ter neder gesteld?

Och, lees het eens even, tot uwer en aller klokkenluiders stichting. Na beschreven te hebben hoe precies de verkiezingen in den geest van „*de Klok*„ waren uitgevallen en hoe men in het liberale 's Gravenhage, met al zijn kiezers-vereenigingen en afschaffings-societeiten, de hoofden bij elkander ging steken, toen daar die telegrafische berigten van de onderscheidene stembussen kwamen; en hoe men zat in zak en assche over de *her*kiezing van die gevreesde Thorbeckianen en de verkiezing van nieuwe, met den miskenden van Zuylen voorop, — na dat alles (vide blz. 6) op regt burgerlijken toon te hebben uiteengezet, komt die schrijver tot de, ook, naar 't schijnt, *uwe* ontbindings-manie, en dan zegt hij het volgende:

„*Ontbinding!* maar van Hall was wijzer dan heel dat „hoopje. Hij zag en berekende b. v. wat al de gebrilde „en niet gebrilde ambtenaren niet zagen of berekenden, „dat het namelijk bij ontbinding, drie tegen één was, „dat 1°. de reeds gekozen leden der constitutionnele „partij op 13 Junij wederom zouden worden benoemd „en dat 2°. van de andere helft der Kamer, insgelijks „een aantal reactionnairen zou moeten plaats maken voor „andere Thorbeckianen; en van Hall is te goed re„kenmeester, om niet te weten dat, door zulk eene „ontbinding, hij zelf de hand aan de *ontbinding* van zijn „ministerie zou slaan, dat nu misschien nog door een „of ander vindingrijk kunstmiddeltje, een jaar op sleep„touw kan worden gehouden. En de echte ministerië„len hadden gerekend buiten den waard. Van Hall dacht „niet meer aan *ont*binding, maar veeleer om *aan*bin„ding, en met de effenste tronie der wereld ziet men, „eenige dagen na de verkiezingen, de oude Amster„damsche tante den Nieuwendijk op en neder wan„delen, zingende een halleluja over den uitslag der „verkiezingen en ulevelletjes uitdeelende aan den zoeten „Dullert, van Zuylen, Anemaet, Zijlker, Reinders, „de Man en al die andere onnoozele kinderkens, wie „ze toeroept: kinderen, kinderen, wat gelijken jelui „toch bijzonder veel op mijnheer van Hall. Wat eene „overeenstemming in aard en karakter, aanleg, begin„selen, tusschen u en hem; wat is van Hall *blijd*, dat „jelui weêr in zijn gezelschap komt, ô! zoo blijd, en „Donker ook en Pahud niet minder, tot zelfs Enslie toe! „Ze hebben 't ook altijd gezegd, dat jelui brave, consti„tutionnele jongens waart; jongens, die vooruit willen, en „dat is 't nu precies wat jelui oude getrouwe vriend „van Hall ook *wil* en steeds *gewild* heeft. Heugt het „je niet meer, jongens, op hoe goeden voet hij altoos „met dien besten, knappen van Zuylen gestaan heeft? „Heeft hij niet openlijk zich verklaard voor hetgeen „Zuylen voor eenige jaren in een echt constitutionneel „baniertje had in top geheschen? Heeft hij ook niet „met Thorbecke meêgestemd en uitdrukkelijk gezegd; „dat hij met hem en ook de Kamer met beiden pre„cies overeenstemden? Zullen jelui nu al die vrijzin„nige antecedenten van uw ouden kameraad vergeten, „en hem nu gaan tergen omdat hij verleden jaar, met „andere stoute jongens meê, tegenover u, zijne oude „makkers, een kwâjongens streek gepleegd heeft, waar „hij nu al *opregt berouw* over gevoelt? Kom, oude jon„gens, constitutionnelen bij uitnemendheid, vrede en „vriendschap, vooruitgang, zelfs in milden zin, en ik „ben en blijf weêr de vorige!„

„Zoo dreunde de oude tante haar deuntje op langs „den Nieuwendijk te Amsterdam. Van Hall glimlachte; „doch de echt ministeriële luiden in den Haag met de „*ontbindings*-opinie, verbeten zich van schaamte en woede „en begonnen reeds van Hall te beschuldigen van de „misdaad van inconsequentie en keken al naar Rand„wijk uit voor de buitenlandsche aangelegenheden. De „*Nieuwsbode* — zelf, volgende de inspiratiën van een „anderen patroon, tikte de Amsterdamsche ietwat op „de vingers en de straks beschrevene ministeriëlen, of „liever de zich noemende Koning en Vaderlandsch ge„zinden pur sang, mompelden zoo eventjes van *coup* „*d'état!* Eilieve, is er grooter bewijs noodig voor de „kracht der constitutionnele beginselen en voor hare „zegepraal bij de jongste verkiezingen, dan deze twee „onwederlegbare feiten: de gedaanteverwisseling van de „tegenovergestelde rigting en de aanhitsing van den kant „der reactionnaire en despotieke ultra's tot grondwet„schennis, ten koste van de rust des lands!

„En hoe nu was de houding der constitutionnele „partij? Sloeg zij de *toegereikte* (men lette op dat „woord, ten einde later verwarring van begrippen en „toestanden te voorkomen) de *toegereikte* hand af? Zeide „zij, even als de April-bewegers in 1853, of als de „bestrijders van het voorstel der 9 leden tot belasting„ontheffing, zeiden zij: neen, het is ons te doen om „*personen;* wij willen van *u*, zelfs het goede niet ont„vangen?

„Het tegendeel is waar en daardoor heeft de consti„tutionnele partij zich nieuwe aanspraak op de erken„telijkheid en het vertrouwen der natie op haar beleid, „goed inzigt en vaderlandsliefde verworven. Hare rede„nering, zoowel vóór als na de verkiezingen, was echt „vaderlandsch gezind, en bij uitstek *nationaal*, meer „nationaal zeker dan de tracasseriën en intrigues, die „men *haar* vroeger had aangedaan of gespannen, om „haar in hare ontwikkeling te belemmeren en te dwars„boomen.

„Wat zeide de constitutionnele partij?

„Dit: Wij vragen niet naar *personen.* Geef ons het „blijk, dat gij *opregt* genegen zijt de constitutionnele „beginselen in toepassing te brengen. *Toon* ons dat gij „*in ernst* met reactie, transactie en Groenianisme breken „wilt; en gij kunt veilig op onze ondersteuning reke„nen, in alles wat u tot nut des vaderlands en tot „bevestiging der constitutionnele monarchie, ook door „*u*, zal worden voorgedragen!„

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

De telegraaf heeft onderscheidene belangrijke berigten uit het Oosten aangebragt, die evenwel meestal behooren bevestigd te worden, voor dat men er onbepaald vertrouwen in kan stellen.

Eene telegrafische depêche uit St. Petersburg over Weenen meldt, dat generaal Wrangel bij Baijazet eene belangrijke overwinning op de Turken heeft behaald. Er werden 3000 Turken gedood de Russen zouden 17 vaandels en 4 stukken geschut hebben veroverd.

Daarentegen meldt het *Journal de Constantinople* van den 5den, dat generaal Joussouf bij Babadagh de Kozakken heeft geslagen. Kolonel Dubreuil ontving vijf lanssteken, die echter niet ernstig zijn.

Te Kars zou een gevecht hebben plaats gehad tusschen 40 000 goed verschansde Turken met 110 stukken tegen 30,000 Russen met 80 stukken en eene talrijke artillerie. De uitslag wordt niet gemeld. Klapka is naar Kars gezonden.

Het huwelijk van den zoon van Reschid-Pacha met de oudste dochter van den Sultan was den 4den voltrokken.

Uit Stockholm wordt van den 14den gemeld, dat 10,000 Franschen en 2000 Engelschen een versterkt legerkamp ten Westen van Bomarsund bezetten. Den 12den beproef- den de Russen een woedenden uitval, maar zij moes[illegible] aanmerkelijk verlies in de forten terugtrekken. De[illegible] stond in brand.

Men meldt voorts uit Weenen, dat de heer[illegible] broeder van den minister van binnenlandsche za[illegible] Oostenrijksch Stadhouder en civiel gouverneur van[illegible] davie en Wallachije is benoemd.

De Maarschalk Paskewitsch is den 14den te Wars[illegible] aangekomen.

De correspondentien, die tot den 3 dezer uit Konstantin[illegible] zijn ontvangen, melden, dat de maarschalk de St. A[illegible] aldaar den 31 Julij was aangekomen. Men schrijft[illegible] komst alleen toe aan zijn verlangen om zijne echtgen[illegible] te zien; hij heeft echter eene langdurige conferentie[illegible] den Sultan gehad.

Men meent algemeen, dat de expeditie, waarvoor [illegible] zulke groote toebereidselen worden gemaakt, tegen S[illegible] topol gerigt is; men heeft daaromtrent intusschen geen[illegible] zekerheid. Men heeft te Konstantinopel en te Varna[illegible] den meesten spoed 80,000 aardzakken doen vervaar[illegible]

Dezer dagen zijn de geweren aangekomen, die[illegible] Fransche gouvernement aan Schamyl zendt. Men ze[illegible] er 12,000 zijn, die onmiddellijk naar Circassië zullen[illegible] den gezonden.

De Turksche leening, die men als eene geëindigde[illegible] meende te mogen beschouwen, schijnt ongelukkig[illegible] niet zoo ver gevorderd te zijn. Het niet slagen van[illegible] poging zou de Porte in de grootste verlegenheid bren[illegible] niet alleen omdat zij buiten staat zou zijn, om aang[illegible] verbindtenissen na te komen, maar ook omdat zij [illegible] eenige hulpbron zou worden beroofd, waarop zij re[illegible] voor de soldij en het onderhoud der troepen.

Men meldt uit Varna, dat de cholera vrij groote[illegible] woestingen aanrigtte.

Uit de Oostzee wordt gemeld, dat eene der h[illegible] Peenemunde en Swinemunde gewapend en in staat[illegible] verdediging worden gesteld.

Het *Journal de Constantinople* bevat een artikel[illegible] aanleiding van de depêche, vroeger in het Britsche [illegible] ment besproken, betrekkelijk het oordeel van Lord [illegible] deen over de bepalingen, van het tractaat van Adria[illegible] Het *Journal* beweert, dat de uitleg, dien die lord a[illegible] tractaat heeft gegeven, valsch en eenzijdig is. Hij be[illegible] zich op de ondervinding van de verloopene 25 jaren[illegible] zegt, dat die depêche niets bewijst, dan een gees[illegible] tegenspraak en overdreven wantrouwen, dat Eng[illegible] steeds getoond heeft tegenover de transactien van T[illegible] met Rusland.

De feesten te Parijs zijn aangevangen en voor zo[illegible] bekend is, in de beste orde afgeloopen. De *Moniteu*[illegible] vat het decreet, waarbij een crediet van 8 millio[illegible] wordt geopend, ter uitvoering van het testamen[illegible] Napoleon I.

Onder de personen, die gratie hebben bekomen[illegible] 805, die wegens staatkundige misdrijven getranspo[illegible] zijn, 774 gewone gevangenen en 1003 veroordeel[illegible] litairen en zeelieden.

Het Spaansche Gouvernement heeft de Constituerend[illegible] tes den 14 bijeengeroepen tegen 8 Nov. Intusschen [illegible] men meer en meer van gevoelen te zijn, dat het [illegible] van Maria-Christina niet aan de wetgevende verga[illegible] moet worden opgedragen. Intusschen wordt het pal[illegible] de Koningin-moeder en alle wegen zoo naauw be[illegible] dat zij niet aan ontvlugting kan denken.

In de omstreken van Villafranca hebben zich [illegible] Carlisten vertoont.

Men wil, dat de generaal Manuel de la Conc[illegible] kapitein-generaal van Catalonie zal worden ontslag[illegible] dat de generaal Dulce reeds naar Barcelona zou zi[illegible] trokken, om het opperbevel daar van hem over te[illegible]

Het dagblad *la Epoca* wil, dat de pensioenen [illegible] geestelijken en monniken door de Cortes zullen [illegible] geregeld; dat alle gebouwen verkocht zullen word[illegible] dien ten gevolge ledig zullen komen; dat het onderw[illegible] uitsluitend meer in de handen van de geestelijkheid za[illegible] blijven; dat de exceptionnele voorregten van de ge[illegible] heid zullen worden opgeheven, en er beperkingen[illegible] toelating van geestelijken moeten worden gesteld.

In Griekenland moet, volgens een Fransch bla[illegible] hoog ernstige oneenigheid tusschen den Koning [illegible] Ministerie zijn ontstaan, zoodat een gedeelte van[illegible] volking vóór, een ander tegen het Hof partij heeft [illegible] en dat men voor eene omwenteling vreesde. Er za[illegible] bladen, die den hevigsten toon tegen het Ministerie [illegible] Twee journalisten zijn gevangen genomen, maar he[illegible] vernement heeft ze wegens de groote opgewondenheid[illegible] moeten loslaten.

In een belangrijk artikel wijst de *Times* van eer[illegible] op de staatkunde, die door den tegenwoordigen p[illegible] van de Vereenigde Staten wordt gevolgd. Dat blad [illegible] aan, dat de heer Pierce op den 1 dezer, juist op [illegible] stip, waarop het uitbreken van den opstand in Sp[illegible] kend werd, aan het Congres eene boodschap he[illegible] zonden, waarbij het wordt verzocht zoodanige[illegible] loopige maatregelen te nemen, ten einde het uit[illegible] gezag gedurende het reces van het Congres in [illegible] stellen, alle zoodanige maatregelen te nemen als [illegible] staande betrekkingen van de Vereenigde Sta[illegible] Spanje mogten vereischen. Hij voegde er bij, dat [illegible] oog op den toestand van het eiland Cuba, het [illegible] schijnlijk scheen, dat langen tijd vredelievende be[illegible] gen zullen kunnen worden onderhouden, en dat [illegible] geval de te Madrid aangevangene onderhandelingen [illegible] mislukken, niet zou aarzelen om van de middelen [illegible] zijner beschikking staan, gebruik te maken, om [illegible] doening voor ontvangene beleedigingen te ont[illegible] om de eer van de Amerikaansche vlag op te ho[illegible] wil zeggen — zegt de *Times* — dat generaal P[illegible] reed is om den oorlog te verklaren, als het con[illegible] wil toelaten. Ofschoon hij de pogingen van [illegible]

personen afkeurt, om zich van Cuba meester te maken, zou hij dit van regeringswege willen doen.

De *Times* wijst verder op de pogingen, die het Amerikaansche Gouvernement doet, om zijn invloed in centraal-Amerika en langs de Amazonen-rivier te vermeerderen. Het blad vestigt de aandacht op het gebeurde te Greytown, om aan te toonen, op welke wijze de tegenwoordige administratie, die, volgens dat blad, het bombardement van San Juan del Norte zou bevolen hebben, van de haar ten dienste staande middelen gebruik maakt, om haar doel te bereiken. Het voegt er bij, dat de Britsche regering verpligt is, op de gevolgen van de vernieling van die stad hare aandacht te vestigen; de *Boscawen*, een Engelsch oorlogschip, is dan ook reeds, ter bescherming der Britsche belangen, naar Greytown gezonden.

De *Times* eindigt met zijne voldoening te betuigen, dat ofschoon het tegenwoordige Amerikaansche bewind zulk eene betreurenswaardige gedragslijn volgt, evenwel alle verlichte en beschaafde mannen in de Vereenigde Staten die staatkunde afkeuren. Zij beschouwen deze handelingen als uitgaande van eene zwakke en onbekwame regering; die de hoop van de natie heeft te leur gesteld, en die reeds verschillende van de heilzaamste beginselen van nationale staatkunde heeft opgeofferd. De *Times* hoopt, dat de Senaat en het publiek de Amerikaansche regering zullen stuiten in eene gedragslijn, die anders zeer nadeelige en bemoeijelijkende gevolgen zou kunnen hebben. Reeds heeft dit bestuur, — zegt dat blad ten slotte, — gelukkig voor de wereld, het vertrouwen van het Amerikaansche volk verloren in zulk eene mate, dat deze dwaze handelingen meer zullen geschikt zijn, om de oppositie te versterken, dan om de populariteit van den President te vermeerderen.

Binnenland.

's Gravenhage, 17 Augustus.

Z. M. heeft tot Hoogstdeszelfs ordonnance-officier benoemd den 1sten luitenant Jhr. J. F. W. de Geer, van het 5de regem. infanterie, gedetacheerd bij den staf van Zijne Majesteit, en toegevoegd aan Z. K. H. den Prins van Oranje.

—

Z. M. heeft den officier van gezondheid van de 3de klasse F. L. Schmit, thans op non-activiteit, op pensioen gesteld, en het bedrag daarvan vastgesteld op *f* 550.

* Dezer dagen werd de koninklijke Bazar van den heer Boer vereerd met een bezoek van Z. M. den koning, HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik en de Groot-Hertogin van Saxen Weimar Eisenach, die zich een geruimen tijd in den Bazar hebben opgehouden en daar aanzienlijke aankoopen hebben gedaan.

Z. Excell. de heer Sick, Minister resident van Z. M. den Koning van Denemarken bij de Hoven van Nederland en Belgie, is van Brussel in de residentie teruggekeerd en in het Hôtel *Fuhri* afgestapt. In dat Hôtel is ook afgestapt de Baron Curagon la Tour, Afgevaardigde bij het Wetgevend Ligchaam te Parijs, met familie en gevolg.

* Naar men verneemt zullen er in de kampen van Reijen en Zeijst in deze en de volgende maand vele en groote wapenoefeningen plaats hebben. Vele officieren, behoorende tot den grooten staf, als ook tot de genie, zullen zich derwaarts begeven, hetgeen ten vorigen jare geen of minder plaats heeft gehad.

* Woensdag aanstaande ten 10 ure zal in de kerk van de H. Theresia, door den hoogleeraar van Vree, een plegtige pontificale mis gehouden worden. Des avonds ten 7 ure zal de sluiting van de predikatiën en conferentien van de Eerw. paters plaats hebben. Gisteren avond en heden morgen ten zes ure was de toevloed van geloovigen buitengewoon groot.

De Minister van Financien heeft bekend gemaakt, dat de eerste betaling op het Grootboek der 3 percents nationale schuld zal geschieden op de bureaux van het Grootboek der nationale schuld, gevestigd te Amsterdam, en wel over het halfjaar, verschijnende 1 September 1854, van Vrijdag, tot en met Vrijdag 15 dier maand, en vervolgens over al de nog verschuldigde halfjaren, op alle werkdagen met uitzondering van den Zaturdag, van Maandag, den 18 September 1854 tot en met 16 Januarij 1855. Tevens worden overeenkomstig art. 19 van het Koninklijk besluit van 18 Mei 1818 (*Staatsblad* no. 24) voor de tiende of laatste maal opgeroepen, de nog niet opgekomen regthebbenden op de renten over het halfjaar, verschenen geweest 1 Maart 1850.

Aan een schrijven uit 's Hage ontleenen wij het volgende: Men zal zich herinneren, hoe ook in de Tweede Kamer ter sprake gebragt is de zaak van den Amerikaanschen kapitein Gibson, die in N. Indië regterlijk vervolgd werd, bij zijne pogingen om de rust in onze koloniën te verstoren. De kapitein wist te ontsnappen, zocht steun bij zijn gouvernement en bevond zich korten tijd geleden in de residentie, zonder dat onze regering eenige notitie van zijn verblijf alhier scheen te nemen. Dat was voor velen een raadsel. Dat raadsel zou zich echter nu volgender wijze oplossen. De heer Gibson had door tusschenkomst van zijn gouvernement de stukken gevraagd betreffende zijn proces in Indië. De Amerikaansche zaakgelastigde bij ons hof wendde zich tot den minister van Buitenlandsche Zaken; deze tot zijn ambtgenoot van Kolonien en deze weder tot de Indische Autoriteit. De stukken werden overgezonden en kwamen langs denzelfden weg den betrokkene in handen, die stukken, althans een gedeelte er van, zouden geene afschriften, zoo als men meenen zou, maar de oorspronkelijke geweest zijn, en daaronder ook het voornaamste bewijsstuk. Ons gouvernement zou dus zijne magt tegenover den heer G. geheel uit zijne handen gegeven hebben; want aan eene terugeisching viel niet te denken. Men wil, dat die beproefd zou zijn, maar natuurlijk zonder gevolg. Integendeel zou de heer G. thans eene vordering tot schadeloosstelling kunnen doen voor den tijd, gedurende welken men hem van zijne vrijheid had beroofd. Dit laatste was wel niet te verwachten; maar door het onvoorzigtig uit de hand geven dier belangrijke papieren zou dit mogelijk geworden zijn.

Is dit berigt op waarheid gegrond? (*Arnh. Ct.*)

Uit Krimpen aan den IJssel wordt geschreven, dat aldaar aanstalten worden gemaakt om eene afzonderlijke Hervormde gemeente te stichten. Reeds hebben de ingezetenen voor eene som van *f* 6,400 ingeschreven, tot het bouwen van eene kerk en pastorij. De gemeente telt bij de 1200 zielen en de meeste er van wonen van een half uur tot meer dan een uur gaans van de kerk te Oudekerk, tot welke men tot dusverre behoorde, verwijderd. Eene openbare school is er, na verbazend veel moeite, sedert eenige jaren, tot stand gekomen. (*U. C.*)

* Gisteren is tot Predikant bij de Ev. Luth. Gemeente alhier beroepen J. D. Siegmund, Predikant te Harlingen.

Met de PALLAS, komm. Jöhr, zijn den 7 Junij de volgende berigten uit Paramaribo, ontvangen. Met de Portugesche schoener *Libania e Adelaida*, zijn gisteren avond alhier, na eene reis van 23 dagen uit Madeira aangekomen 155 emigranten, onder geleide van docter P. C. de Gamdra. De eigenaars van plantaadjes alhier zouden gezind zijn, naar men verneemt, om deze arbeiders te emploijeren, en het zal van de gewenschte plaatsing derzelve afhangen, om spoedig meerdere Madeirianen alhier over te brengen.

Van den 13 tot den 25 Julij zijn van Archangel 13,982 last rogge verzonden, waarvan 5756 lasten naar de Maas, en 2897 naar Amsterdam bestemd waren. In 't geheel waren in dit jaar 450 schepen te Archangel aangekomen, en 374 vertrokken.

Schiedam, 16 Aug. Met uitstekend veel genoegen hebben wij bezigtigd eene schilderij, bestemd om als altaarstuk geplaatst te worden in de nieuw te bouwen kerk der R. C. gemeente alhier, hetwelk thans gesteld is in het gebouw dat tot noodkerk dier gemeente is ingerigt. De schilderij is vervaardigd door den verdienstelijken Rotterdamschen schilder Canta, en strekt dezen meester allezins tot eere; zij is circa 13 voet hoog en 9 voet breed, en stelt voor de verheerlijking der H. Maagd en het kind Jezus; de beelden zijn door wolken omgeven en door eene schaar van Engelen omringd; het geheel onderscheidt zich door fraaije compositie, zuivere teekening, schoon coloriet en juiste opvatting van het onderwerp; de plaatsing der schilderij is mede allezins gunstig, daar het licht, dat van boven is aangebragt, zoozeer overeenstemt met de bedoeling van den kunstenaar op zijn tafereel, waarop een heldere lichtglans de verschillende beelden bestraalt.

Bij deze gelegenheid heeft ook de doelmatige inrigting van het gebouw tot Noodkerk bijzonder onze aandacht getrokken, van de betrekkelijk geringe ruimte is op uitstekende wijze partij getrokken; een zeer goed orgel is aangebragt, terwijl de verschillende voorwerpen voor de eeredienst bestemd, door schoonheid en kostbaarheid uitmunten. (*Schied. Ct.*)

✝ **Heusden**, 16 Aug. Eenigen tijd geleden werd in dit blad mededeeling gedaan eener alleronbillijkste calange, een inwoner der gemeente N.......k aangedaan wegens het vervoeren van een zak, bevorens veraccijnst meel, over de straat, om bij een buurman brood te gaan bakken.

Het strekt mij tot genoegen te kunnen mededeelen dat, (zeer waarschijnlijk ten gevolge dier publiciteit) ten deze een onderzoek is ingesteld geworden.

Ofschoon niets onbeproefd gelaten zal zijn, om alles een glimp van billijkheid en wettigheid te geven, wenschte men toch wel eens te weten, hoe de openbare verkoop(?) ten kantore des ontvangers, goed gemaakt is.

Ook zou het niet onbillijk zijn, dat de commiesen werden gelast om den armen boer de *f* 1.50 te restitueren, die de Directie hem in rekening heeft gebragt voor het overbrengen van het meel naar het kantoor; daar zulks per huurrijtuig geschiedde, waarin ook heeren ambtenaren plaats namen, die alzoo eens deftig en op hun gemak heen en terug konden rijden, en dus zelven daarvan de kosten hadden behooren te dragen; terwijl het meel gemakkelijk voor één kwartje per kruiwagen ter bestemde plaatse gebragt had kunnen worden.

Intusschen ziet men in dit onderzoek, dat het der Hooge regering volstrekt niet onverschillig is hoe de wetten op het gemaal worden uitgevoerd.

Moge zulks het tijdstip der afschaffing dier drukkende en hoogst belemmerende belasting verhaasten. Een ieder toch die deze wet in bescherming neemt moet wel of geheel onbekend, of ongevoelig zijn voor den druk en de kwelling, die zij maar al te vaak veroorzaakt.

Het onderhavige geval strekt daarvan tot een nieuw bewijs. Kan er toch iets schandelijker uitgedacht worden aan een, uit hoofde van zijnen behoeftigen stand, zelf geen bakoven bezittenden landman, die zich met een zak meel (*waarin het zuurdeeg reeds is aangezet*), en waarvan, gelijk het den commiesen *overtuigend bekend was* het noodige offer aan den fiscus gebragt was, zich ter bereiding van een karig stukje brood, op een geringen afstand van zijne woning begeeft, die onschuldige daad te doen boeten; met verlies van *zak meel*, *f* 1,50 *voor een rijtuig tot vervoer* en *f* 12 *voor de transactie. Terwijl de wet niet gedoogd dat in casu een vervoer-billet wordt verleend.*

Dat vooral deze omstandigheid niet ontga aan de mannen, die geroepen zijn, de belangen van het «Nederlandsche volk» te behartigen.

's Hertogenbosch, 15 Augustus. De arrondissementsregtbank alhier, heeft gisteren regtsingang verleend tegen zekeren B........, verloskundige te U..., wegens *Homicide par imprudence*, bepaaldelijk als hebbende in staat van dronkenschap eene vrouw verlost, tengevolge waarvan vrouw en kind zijn overleden.

Varia.

De Zwarte Zee.

— *Tenedos, Besika, Lemnos, ingang van de Dardanellen. De Kasteelen. — Geschiedkundige herinneringen. — Gallipoli, installatie van de Fransche troepen. — De zee van Marmora.*

Wanneer men uit de Egeësche zee stevent, welke de Turken Ak Denis, Witte zee, noemen, in tegenstelling van de Zwarte zee, komt men in den Hellespontstraat der Dardanellen, waardoor men Gallipoli bereikt, zijnde de eerste stad, welke bezet is geworden door Engelsch-Fransche troepen. Wij laten achter ons het schiereiland Gallipoli, en komen in de zee van Marmora. Weldra Konstantinopel bereikende, zullen wij te beschouwen hebben die hoofdstad, welke uit een krijgskundig oogpunt van hoog belang is, en daarna eindelijk zullen wij ons naar de Zwarte zee begeven door den Bosphorus. Deze zee zal het voorwerp zijn van eene algemeene en dikwerf in bijzonderheden afdalende beschrijving, bevattende de kusten van Europeesch Turkije, en die van Anatolie in Klein-Azie, de mondingen van den Donau, Besarabie, de Krim, de zee van Azow en de kust van Circassië. De belangstelling, welke deze streken in de tegenwoordige omstandigheden wekken, en de zucht om ze te kennen, ten einde beter de oorlogsbewegingen te kunnen volgen, doen ons hopen, dat de lezer ons bij deze navorschingen wel zijne aandacht zal gelieven te schenken.

De eilanden van Tenedos en van Lemnos, gelegen aan den ingang van den Hellespont, worden als de twee sleutels daarvan beschouwd. Bij Tenedos biedt de baai van Beschik of Besika eene landingsplaats aan, welke gescheiden is door de twee naburige gronden: die van het eiland en die van het vasteland. De Engelsch-Fransche vloot heeft daar vertoefd in 1853, alvorens naar de Zwarte Zee te zeilen. Tenedos is zeer geschikt als eene plaats voor een kruizer of eene vloot, die in een oogenblik naar de zeeëngte wil zeilen; want dit eiland is het meest nabij zijne monding. Lemnos zou eene nog belangrijker maritieme stelling kunnen uitmaken, uithoofde van zijne uiterlijke gedaante, waarvan de uithoeken vier goede landingsplaatsen aanbieden. Die van San Antonio, ten zuiden, is vooral merkwaardig als eene der beste havens van den Archipel. Zij vereenigt in zich al de voordeelen van natuurlijke ligging, welke van eene groote militaire haven kunnen verlangd worden. Zij wordt voorafgegaan door eene uitgebreide rêe en staat met deze in gemeenschap door middel van een naauwen ingang, die niet overschreden zou kunnen worden, zoo men de riffen, waardoor hij begrensd is, versterkte.

Ofschoon eene beschrijving der winden niet meer zooveel belangstelling kan opwekken sedert men schroefschepen heeft, en dat de zeilschepen kunnen voortgetrokken worden door boegseer-stoomwerktuigen, mogen de winden evenwel niet buiten aanmerking blijven met betrekking tot de zekerheid en de snelheid van een zeetogt. In den geheelen Archipel nu, en meer bijzonder in de zeeëngte der Dardanellen, komt de wind gedurende het schoone jaargetijde uit de noordelijke streeken, terwijl hij in den winter uit alle hoeken van het kompas waait. Men kan dus niet naar Hellespont zeilen zonder zuider wind; naardien men wind achter zich moet hebben, om tegen den stroom op te varen. Onlangs moesten de Engelsch-Fransche vloten, door de gebeurtenissen daartoe als het ware genoodzaakt, de zeëngte met tegenwind overzeilen, maar er was veel inspanning toe noodig en de sleepstoomwerktuigen hadden de meeste moeite om de schepen in de zee van Marmora te brengen. Opmerking verdient het, dat de Fransche sleepstoom-werktuigen het van de Engelsche wonnen, en dat verscheidene Engelsche schepen gedurende acht dagen aan den ingang van de zeeëngte moesten wachten tot dat er zuider wind kwam.

De stroomen van den Bosphorus en den Hellespont zijn buitengewoon snel, als zijnde dagelijksche waterlozingen van de Zwarte Zee, welke ontzettende hoeveelheden water opnemen, die uit onderscheidene groote rivieren voortkomen, zooals uit den Donau, de Pruth, de Dniester, de Boug, de Borysthene of Dnieper, de Don en de Kouban. Al de wateren van de Krapaks, al die van westelijk Kaukasie, en van het noorden van Klein-Azie, storten zich in massa uit in de Zwarte Zee. De kleine zee van Marmora ontvangt daarvan ook zijn aandeel; en daar al die meren slechts een zeer naauwen uitgang hebben, zoo veroorzaakt hunne voortdurende drukking een der meest snelloopende stroomen.

Treffend is het inkomen van den Hellespont, zoowel om de bekoorlijkheid van het landschap als wegens de belangrijke herinneringen, welke aan deze streken verbonden zijn. De twee groote voorgebergten, welke den ingang vormen, die van Sigée in Troade en die van Eloante in Europa zijn platte bolwerken, welke zich 300 voeten boven den grond verheffen en veel gelijkende naar voormuren, die onder aan, voor de stevigheid, met aarde opgevuld zijn. Op hunnen top verheffen zich oude torens, welke van kijkgaten voorzien zijn en aan hunnen voet bevinden zich de twee schanzen van Europa en Azië, waarvan de witheid afsteekt bij de groene voorgebergten en het donker azuur van de zee. Ter regterzijde verheft zich de Ida Phrygien bij wijze van pyramide, als het ware, tot den hemel, de Simoïs van Homerus, welke eindigt bij het voorgebergte Sigée en op zijne uiteinden een uitgestrekte grasheuvel, welke volgens eene overlevering, die van eeuw tot eeuw bewaard gebleven is, het graf van Achilles zou zijn; ter linker zijde voor den reiziger verheffen zich op den bodem van de zee die groene eilanden van de Egeësche zee, die daar, als het ware, verward door elkander gestrooid liggen. Maar naauwelijks is men de haven binnen gestevend of het tooneel verandert eensklaps en meent men zich als door betoovering verplaatst te zien in de bedding van een fraaijen stroom omzoomd met de bekoorlijkste heuveltjes.

Aan de oevers van de haven bevinden zich vele vaartuigen en onderscheidene batterijen, die in haar midden vuur wisselen. Onder de krijgstoerusting van deze vloten bevinden zich oude kanonnen van een ontzaggelijk kaliber, welke op eene vaste plaats liggen zonder afuit en geladen worden met kogels van graniet. De lengte van de haven is tusschen acht en tien Engelsche mijlen; hare breedte tusschen eene halve en anderhalve Engelsche mijl.

Na de bouwvallen van Dardania te zijn voorbij gegaan komt men in het naauwste gedeelte van de haven, dat verdedigd wordt door twee sterk gewapende forten. Daar was in vroegere dagen de stad Abydos, welke tegenover Sestos in Europa lag: plaatsen die beroemd zijn door de liefde van Hero en Leander. Vervolgens bereikt men den uithoek van Nagara: een zeer gunstig gelegen punt voor den oorlog, waar een eskader onder bescherming van de vloot moest liggen, ten einde den doorgang te beletten aan een vijand, die zich naar dat gedeelte zou willen begeven.

Zij, die belang stellen in geschiedkundige herinneringen merken een weinig verder op, aan de kust van Europa den stroom van Aegos Potamos, thans Indje-Liman, waar een groote zeeslag op één dag den Peloponesischen oorlog eindigde, welke zeven en-twintig jaren duurde. Dit is een der grootste gebeurtenissen van den oorlog en aan vele lezers zal het welligt niet onwelgevallig zijn, wanneer wij hun die gebeurtenissen, in de hoofdtrekken, in het geheugen terugroepen. De Atheensche vloot bezette de kust, welke wij zoo even genoemd hebben, het oog houdende op de vloot van de Lacedemoniers. Deze laatste, welke onder het bevel stond van Lijsander, had ongeveer eene mijl hooger het anker uitgeworpen, in de haven van Lampsacus, op de kust van Azië, van waar zij niet durfde vertrekken, uit vrees van verrast te worden door de Atheeners, die als krijgslieden ter zee grooten naam verworven hadden.

De Atheeners vertoonden zich iederen dag voor Lampsacus en boden Lysander den strijd aan, doch deze wachtte er zich wel voor, om dien te aanvaarden. Zij gingen daarna naar hunne ligplaats terug, terwijl soldaten en matrozen naar het strand op eene strooppartij uitgingen, of eenige zich in hunne tenten bezig hielden met het gereedmaken van hun maal. Alcibiades, uit Thracie verbannen, had hun te vergeefs tegen die ligtzinnigheid gewaarschuwd. Lysander, goed onderrigt van hunne gewoonten, komt op een middag met zijn vloot aanzeilen, neemt de Atheensche galeijen, die geen verdedigers hebben, vermoordt eenige menschen, die nog den tijd hadden aan boord te gaan, en daarna met zijne troepen eene landing doende, hakt hij aan stukken al wat aan wal was overgebleven. Van deze vloot hing de toekomst van Athene af. Hare schepen en haar leger verloren hebbende, zoo bleef de stad zonder hulp. Lysander maakte zich er dra van meester, en bragt de Atheeners tot harde tuchtiging, onder het juk der dertig tyrannen.

Wij doorliepen de beroemde streken en overal vonden wij het afdruksel van de groote gebeurtenissen, die de oude geschiedenis vermeldt. Het was over den Hellespont, dat het ontelbaar leger van Xerxes van Azië naar Europa trok, terwijl zijne vloot, eveneens ontelbaar, langs de kusten van Griekenland ging, gelijkelijk met het leger te land. De Galliciers, trokken den Hellespont over, vier honderd jaren vóór onze tijdrekening, om Klein Azië te verwoesten, waar zij zich vestigden in eene provincie, die langen tijd den naam van Galatie droeg.

De kruisvaarders gingen op hunne beurt daarover in 1189 en wel ten tijde van den derden kruistogt, waaraan een voornaam deel namen Barbarossa, Filips August (Koning van Frankrijk) en Richard Leeuwenhart (van Engeland). De eerste kruistogt, aangevoerd door Godfried van Bouillon (Hertog van Neder-Lotharingen) is de zee bij Bosphorus overgegaan. Eindelijk, Orkhan, de tweede Sultan der Turken, de oprigter van de krijgsmagt der Janitzaren, ging den Hellespont over in 1356 en de eerste Europesche provincie, welke door de Turken veroverd werd, was die van Gallipoli.

Wij begeven ons thans naar Gallipoli, waarvan de naam, op die wijze geschreven, moet beteekenen de stad der Galliers, maar in de oudheid werd zij genoemd Callipolis (de fraaije stad): een naam dien zij thans, op verre na, niet verdient. Na gedefileerd te hebben tusschen de veertien sterke kasteelen of batterijen en voor derzelver 600 stukken geschut, doet men Gallipoli aan: eerste landingsplaats van de Ottomanische vloot, wanneer zij van Konstantinopel komt om in den Archipel te kruisen. De stad is amphiteaters-gewijze gebouwd; en de eerste aanblik is zeer schilderachtig, maar haar inwendig gedeelte is leelijk. Men vindt daar niet anders dan naauwe steegjes, die zeer verward door elkander loopen, die geen plaveisel, en ook geen behoorlijke waterlozing hebben.

Alhoewel Gallipoli eene hoofdstad is van het pachalik en eene voorname plaats, is hare bevolking onophoudelijk afgenomen en telt zij thans niet meer dan 18,000 zielen, Turken, Grieken en Armeniers. Hare eenigste gedenkteekenen zijn Moskeën met hunne kleine dunne torens, en fontijnen waarvan sommige zeer fraai vervaardigd zijn in Arabischen bouwtrant. Er is eene wanstaltige timmerwerf voor scheepsbouwwerk en eenige magazijnen voor leeftogt voor de Turksche marine, alle verwaarloosd en in slechten staat. De huizen zijn vervaardigd van metselwerk in leem of hout. Er bestaat volstrekt geene gezondheids-politie en nergens vindt men eenig spoor van waakzaamheid van de zijde der Regering; in een woord: er is daar de meest ingewortelde onverschilligheid merkbaar, welke tot verwaarloozing aanleiding geeft. De Fransche soldaten en generaals hebben zich zeer teleur gesteld gezien in de verwachting van al dat betooverende, hetwelk de Europeanen zich van het Oosten voorspiegelen. Niets was in gereedheid; de stad bood volstrekt geen hulp aan, men moest zoeken en beschikken over de noodige gebouwen voor inrigtingen zoo als hospitalen ten gebruike voor een groot aantal troepen. Er waren geen behoorlijke losplaatsen; de kaaijen van de havens waren opgestapeld met stukken van vervallen gebouwen, allerlei vuilnis en puin. Gallipoli is, nogtans eene militaire haven: daarom is die onverschilligheid ten haren opzigte van den kant der brave Turken, zoo wakker op het oorlogsveld, niet te verklaren. Alles ontbrak alzoo, maar onze soldaten hebben veel verzonnen om het zich gemakkelijk te maken, en alles is in eene week veranderd met toestemming en lijdelijke medewerking van het Ottomanische bestuur, die de voorgestelde plannen goedkeurde, echter onder voorwaarde, dat zij door de Turken zouden ten uitvoer gebragt worden. Zoo heeft men de kaaijen opgeruimd, huizen afgebroken, wegen tot vertier geopend, voor zoo veel noodig, huizen betrokken, magazijnen, hospitalen, onderscheidene administratiën en een staf opgerigt. De eigenaars der huizen, die gesloopt of betrokken werden, ontvingen van de plaatselijke autoriteiten bewijzen van regt op schadevergoeding door de Ottomanische schatkist uit te keeren. Dit alles is wel vlug gegaan, maar niettemin met orde en zonder geweld. De Fransche soldaten hebben, om elkander in de doolhoven der straten te herkennen, aan deze namen gegeven, die onmiddellijk in het Fransch aan alle hoeken zijn geplaatst. Wij hebben den platten grond van Gallipoli thans voor ons liggen, met al zijne namen. Wij zien daar het Maarschalks plein, de Engelsche Generaals-straat, de Zouanenstraat, de Schotten-straat, de Sultans-straat, de Paus-straat, de Keizerlijke straat; eenige van deze namen hebben een zeer logischen oorsprong; zoo treffen wij o. a. aan de groenten-straat, de uitdeelings-straat, en de beschuitstraat, alle welke straten leiden naar de bewaarplaats van eetwaren; de hooistraat, nabij het magazijn van het voeder; de Quininestraat nabij het ziekenhuis en de Salpeterstraat, welke naar het kruidmagazijn voert. Opdat de rijtuigen van de artillerie en de equipage gemakkelijk door de stad kunnen rijden is men zelf genoodzaakt geweest, een weg aan te leggen van Constantinopel dwars over het kerkhof der Muselmannen. De Engelsche troepen, die, even als de Fransche, te Gallipoli ontscheept zijn, schijnen de stad geheel afgestaan te hebben aan de Franschen, en hebben een kamp opgeslagen op eene mijl verder naar het noorden te Boulaïr, nabij de kleine stad Plajar en het naauwste gedeelte van het schiereiland. Gallipoli en Boulaïr worden beschouwd als stapelplaatsen van de hulptroepen. De Engelschne hebben te Boulaïr een verschanst kamp opgeslagen, terwijl de Franschen verdedigings-werken hebben opgerigt rondom Gallipoli. Ofschoon men van dien kant geen vijandelijken aanval te wachten heeft, zoo worden nogtans altijd zoodanige voorzorgen genomen voor eene militaire bezetting in een vreemd land, waar, wat men noemt eene veilige plaats, onontbeerlijk is. Voorheen was het schiereiland gesloten door de stad Lijsemaquie, en ter zijde van twee sterkten voorzien.

Op eenigen afstand van Gallipoli wordt de Hellespont breeder en smelt deze met de Propontis in één, waarvan de hedendaagsche naam ontleend is aan het eiland Marmora. Achter dat eiland is het groote Schiereiland Aindschék (Cijsique), waar Mithridates door Lucullus werd verslagen, en dat met het vaste land verbonden is slechts door middel van eene naauwe strook grond, welke een kleinen zeearm afsnijdt door menschenhanden daargesteld. De vaart op de zee van Marmora is in alle jaargetijden gemakkelijk en hare kusten bieden talrijke schuilplaatsen aan tegen het ontstuimig weer. De belangrijkste plaatsen zijn: Rodosto Heraclée (Ereclì) bij Silvria, of de Europesche kust. Op die van Azie treft men behalve de Cijsique de golf van Mundania aan, waar zich een klein vlek bevindt, dat tot haven dient voor de groote stad Broussa en de golf van Ismid op welker bodem zich het oude Nicomedie verheft. Voort gaande, naar het Noorden krijgt men weldra in het oog de prinsen eilanden, den ingang van den Bosphorus. Constantinopel en Scutarie: al hetgeen zeer schilderachtig is en onvergelijkbaar veel schoons aanbiedt. De ligging van Constantinopel eenig op den ganschen aardbol, draagt het getuigenis van het groot genie van haren stichter. Daar zij hare heerschappij voert over het geheele binnenland, zoo ontgaat het niet, reeds bij den eersten aanblik van die stad, dat zij gesticht werd om beheerschers van het Oosten en van Europa tevens. En met den ... het oogenblik af, dat de Turken zich van haar ... maakten, heerschten zij onmiddellijk over drie ... van het oude Romeinsche keizerrijk.

Volgens een berigt van Zr. Ms. consul te Alicante ... in die haven gedurende het eerste halfjaar van 1854 ... gekomen 7 Nederlandsche schepen, als: uit Gloucester ... uit Bristol 1 met spoorstaven; uit Benicarlo 1 met ... uit Hamburg 1 met hout voor spoorwegen; uit Tr... met steenkolen; uit Livorno 1 en uit Barcelona 1 in ... last. Naar Amsterdam vertrokken 2 Nederlandsche sch... met wijn, matten en barilla; naar Almeria 2 in ballast ... naar Belfast 1 met tarwe en barilla,

Te Carthagena kwamen 2 Nederlandsche schepen ... Amsterdam 1 met suiker, vertrokken met dito naar ... en uit Sunderland 1 met steenkolen, vertrokken ... Alicante in ballast.

Te Valence kwamen 3 Nederlandsche schepen: uit ... den 1 met guano; uit Cardiff 2 met steenkolen.

Te Benicardo kwamen 7 Nederlandsche schepen ... last, waarvan 6 uit Barcelona en 1 uit Carthagena.

Naar Amsterdam vertrokken 7 Nederlandsche sch... met wijn en naar Falmouth 1 Nederlandsch sch... dito en olie.

Te Hull zijn gedurende het eerste halfjaar van 1854 gekomen, regtstreeks uit Nederland, 73 Nederlandsche schepen, waarvan 2 in ballast, de overige met vlas, beenderen en diverse goederen, als: uit Zwolle 1... Kampen 16, uit Amsterdam 19, uit Harlingen 6, uit ...recht 2, uit Groningen 9, uit Antwerpen 1, uit ...dam 3, uit Vlissingen 1.

Per Telegraaf.

Konstantinopel, 7 Augustus. In deze stad ... men de onderneming tegen de Krim, en later den ... te land en ter zee; van Sebastopol voor ontwijfelba... spoedig mogelijk zullen 60,000 man worden ingesch...

De maarschalk de Saint-Arnaud is, nadat zijne ... ten hove was voorgesteld, en door den Sultan ... kostbaarste geschenken overladen, naar Varna terug...

Van den Kaukakus verneemt men, dat Scha... aanvallend en verdedigend verbond tegen Rusland ... te sluiten.

De cholera is te Konstantinopel aan het afnemen.

Londen, Donderdag 17 Augustus (2 ure). Cons... $93\frac{7}{8}$, $\frac{1}{2}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{1}{2}$; Peru N. $4\frac{1}{3}$ pct. 7... Gren. Uitg. $6\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; Ecuador $3\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Spanje binnenl. $38\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $18\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$; dito Certific. $4\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$ Passive $3\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 86; dito 5 pct. $99\frac{1}{2}$ ... $2\frac{1}{2}$ pct. $61\frac{1}{2}$; dito 4 pct. 94; Sardinie 5 pct. 86.

Weenen, Woensdag 16 Augustus. N. Metall. ... Lomb. 97; Bankactien 1290; Wissel Londen 11.46 ... op Parijs $141\frac{1}{2}$; Zilver $20\frac{1}{2}$; N. Leen. $90\frac{1}{8}$.

Het Russische bulletin, aangaande de overwinning ... Russen op de Turken in Azie, oefende merkbaren ... op de beurs uit.

Liverpool, Donderdag 17 Augustus. Heden ... markt 7000 balen katoen omgezet. Prijs $\frac{1}{8}$ lager.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 17 Augustus 1854.

	Pct.			Pct.	
Nederland.			**Rusland.**		
Ned.W.Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$61\frac{1}{8}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{3}{16}$			
Dito Certificat. .	3	$72\frac{7}{8}$ 73	*Hope* 1798/1816	5	101[illegible]
Dito Dito . .	4	$90\frac{3}{4}$ 91	Dito 1828/1829	5	100[illegible]
O. I. Leening. .	4		Cert. 1831/1838	5	85[illegible]
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	87[illegible]
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope* . . .	4	79[illegible]
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	4	[illegible]
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	$2\frac{1}{2}$	$48\frac{13}{16}$ $9\frac{3}{16}$	Inschr. Assig. .	6	
Frankrijk.			Certific. dito. .	6	
Obligatiën . . .	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	$18\frac{1}{16}$ $\frac{5}{16}$ $\frac{1}{4}$	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. .	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	$33\frac{1}{16}$ $\frac{3}{16}$ $\frac{3}{16}$			
Bew. Sp. Com.		$4\frac{15}{16}$ 5	Metalliek . . .	5	66[illegible]
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	78[illegible]
Portugal.			Dito letter B. .	5	78[illegible]
Londen nieuwe.	5	$36\frac{13}{16}$ $7\frac{1}{16}$	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	34[illegible]
Dito uitgest . .	4	($7\frac{1}{16}$	Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	34[illegible]

Mexic., te Lond. 3 pct. $23\frac{5}{8}$, $\frac{11}{16}$; dito Onb. ... Gren., te Lond. Uitg. $6\frac{1}{2}$.

Ten gevolge der lager afkomende koersen en verkoop ... winstrealisatie ging de markt algemeen terug, blijvende ... fondsen circa $\frac{3}{8}$ lager en van Buitenl. fondsen sloiten ... rijksche ruim 1pct. onder hun vorig standpunt. Alleen ... sche, Port., en Russen waren door kooporders voor ... legging goed prijshoudend.

FRANKFORT, Woensdag 16 Aug. 5 pct. Met... 3 pct. Spanje binn. $33\frac{1}{8}$; dito 1 pct. $18\frac{1}{4}$; Wiss... $117\frac{5}{8}$; dito op Parijs $94\frac{1}{8}$; dito op Ween. 100...

PARIJS, Woensdag 16 Augustus. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. ... 3 pct. 72.55; Sp. binn. 3 pct. 32; dito 1 ... Metall. 5 pct. $81\frac{1}{2}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gra...